

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.17.1.2024

Elżbieta Maziarz-Rudnik
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku
ul. Starodworcowa 8
89-410 Więcbork

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/036 Warsztaty terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku ¹ , 89-410 Więcbork, ul. Starodworcowa 8
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Maziarz-Rudnik, Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku, od 4 grudnia 2014 r. ² .
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania wspierające rehabilitację zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami. 2. Przekazywanie i rozliczanie środków finansowych na wsparcie warsztatów, sprawowanie nad nimi kontroli oraz skuteczność prowadzonej rehabilitacji.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023. Dla realizacji celów kontroli mogą być wykorzystane dowody sporządzone w latach wcześniejszych oraz w okresie późniejszym, a także dane statystyczne z tych okresów ³ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	Jan Pierzyński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/117/2024 z 17 września 2024 r.

(akta kontroli str. 1-5)

¹ Dalej „PCPR”.

² Dalej „Dyrektor PCPR”.

³ Czynności kontrolne zakończono 6 grudnia 2024 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania PCPR związane z funkcjonowaniem warsztatów terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami na terenie Powiatu Sępoleńskiego.

Uzasadnienie oceny ogólnej

PCPR realizowało zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami wpisujące się w rzetelnie opracowany wieloletni Powiatowy Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2021 oraz 2022-2030. Informacje z jego realizacji były corocznie przekazywane Zarządowi Powiatu Sępoleńskiego oraz przekazywano je do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego.

Dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej umożliwiało osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwo w życiu społecznym, co pozytywnie wpływało na ich rehabilitację społeczną. Działania PCPR wspierające rehabilitację zawodową, prowadzoną przez funkcjonujący na obszarze Powiatu Sępoleńskiego warsztat były skuteczne.

Podział środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych⁶ dokonywany był przez Radę Powiatu w Sępólnie Krajeńskim⁷ z uwzględnieniem opinii Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych⁸. Największy udział w przekazanej kwocie stanowiły środki przeznaczone na działanie warsztatów: 60,6% w 2021 r.; 65,9% w 2022 r. oraz 65,6% w 2023 r. Zawieranie aneksów do umów o dofinansowanie kosztów działalności warsztatu oraz rozpatrywanie wniosków dotyczących zwiększenia liczby uczestników odbywało się w sposób prawidłowy.

PCPR przekazywało środki PFRON na działalność warsztatu w terminach umożliwiających zachowanie ciągłości ich działania oraz we właściwej wysokości za pośrednictwem wydzielonego rachunku bankowego. Jednocześnie co najmniej 10% kosztów działania warsztatu było finansowanych ze środków własnych samorządu. Środki PFRON w wysokości 2,5% kwoty przekazanej wg algorytmu, na obsługę realizowanych zadań ponoszone były zgodnie z przeznaczeniem. Kontrole w warsztatach prowadzone były przez PCPR z częstotliwością określoną w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej⁹.

Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła nierzetelnej weryfikacji przez PCPR otrzymywanych sprawozdań z rocznej działalności rehabilitacyjnej warsztatów terapii zajęciowej nie miała wpływu na realizację skontrolowanych zadań.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania wspierające rehabilitację zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami

Opis stanu faktycznego

1.1. Zadania samorządu Powiatu Sępoleńskiego na rzecz osób z niepełnosprawnościami określone m.in. w art. 35a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: „PFRON”.

⁷ Dalej: „Rada Powiatu”.

⁸ Dalej: „Rada Społeczna”.

⁹ Dz.U. z 2021 r. poz. 2284, dalej: „rozporządzenie w sprawie WTZ”.

¹⁰ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

niepełnosprawnych¹¹, wykonywała powiatowa samorządowa jednostka organizacyjna - PCPR, powołana uchwałą nr IV/20/99 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z 20 stycznia 1999 r.

Nadzór nad działalnością PCPR sprawował Zarząd Powiatu w Sępólnie Krajeńskim¹², zgodnie z nadanym statutem¹³. Dyrektor PCPR została upoważniona przez Starostę Sępoleńskiego¹⁴ do m.in. załatwiania spraw z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami zgodnie z ustawą o rehabilitacji.

(akta kontroli str. 6, 20-67)

PCPR dysponowało danymi o liczbie osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Sępoleńskim pochodzącymi z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, liczbie osób oczekujących na zakwalifikowanie do uczestnictwa w warsztacie terapii zajęciowej, prowadzonego przez Stowarzyszenie „Dorośli-Dzieciom” w Sępólnie Krajeńskim¹⁵. Na ich podstawie na bieżąco prowadzono analizy dotyczące osób z niepełnosprawnościami z całego powiatu. PCPR wyrażało zgodę na przyjęcie nowego uczestnika do WTZ po analizie dokumentacji i spełnianiu warunków do przyjęcia kandydata. Potrzeby WTZ, omawiano między innymi w czasie corocznych kontroli. Sytuację dotyczącą potrzeb osób z niepełnosprawnościami monitorowano poprzez coroczne sprawozdania przedkładane Radzie Powiatu z realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych i programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Podczas tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sępoleńskiego na lata 2022-2030 oraz poprzedniej na lata 2014-2021 oraz Powiatowego Programu Działania na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami w Powiecie Sępoleńskim na lata 2022-2030 oraz poprzedniego na lata 2016-2021 dokonano diagnozy sytuacji osób z niepełnosprawnościami. Poza danymi z PCPR, pozyskano je również z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Powiatowego Urzędu Pracy, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Ośrodków Pomocy Społecznej. Dokumenty te były poddane konsultacji społecznej poprzez zamieszczenie na stronie PCPR, Starostwa Powiatowego jak również realizatorzy¹⁶ otrzymali projekty dokumentów i mogli wносить do nich uwagi na formularzu do konsultacji. Przeprowadzono spotkanie, na którym można było przekazywać swoje spostrzeżenia.

(akta kontroli str.70-77)

1.2. Realizując obowiązek wynikający z art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji Rada Powiatu uchwałą nr XLI/187/2021 z 17 grudnia 2021 r. przyjęła „Powiatowy program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Sępoleńskim na lata 2022-2030”¹⁷ oraz uchwałą nr XLI/188/2021 z 17 grudnia 2021 r. „Strategię rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Sępoleńskiego na 2022-2030”¹⁸, za realizację których odpowiadało PCPR. W ww. dokumentach przedstawiono problemy, potrzeby i oczekiwania osób z niepełnosprawnościami. Program był spójny ze Strategią oraz uwzględniał działalność WTZ.

¹¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 44, ze zm., dalej: „ustawa o rehabilitacji”.

¹² Dalej: „Zarząd Powiatu”.

¹³ Uchwała nr XXII/157/2012 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z 29 sierpnia 2012 r.

¹⁴ Upoważnienie nr OS.077.75.2014 z 4 grudnia 2014 r.

¹⁵ Dalej: „WTZ” lub „warsztat”.

¹⁶ Ośrodki Pomocy Społecznej, powiatowy urząd pracy, warsztaty terapii zajęciowej, oświata, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, domy pomocy społecznej, urzędy miejskie, starostwo powiatowe, powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności, ochrona zdrowia, placówki opiekuńczo-wychowawcze, śds, policja, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami z terenu powiatu sępoleńskiego.

¹⁷ Dalej: „Program”. Na lata 2016-2021 obowiązywała Uchwała Nr XV/92/2015 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z 29 grudnia 2015 r. „Powiatowy Program Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Sępoleńskim na lata 2016-2021”.

¹⁸ Dalej: „Strategia”. Na lata 2014-2021 obowiązywała Uchwała Nr XLVII/314/2014 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z 26 września 2014 r. „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sępoleńskiego na lata 2014-2021”.

Według stanu Powszechnego Spisu Narodowego 2011 i zgodnie z treścią Programu, Powiat Sępoleński zamieszkiwało 5 594 osób z niepełnosprawnościami.

Jako cel główny Programu wskazano poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami z terenu Powiatu Sępoleńskiego i ich otoczenia poprzez kompensowanie skutków niepełnosprawności. Jego osiągnięcie zaplanowano poprzez realizację czterech celów operacyjnych, podzielonych na 28 zadań dla których określono szczegółowo ich realizatorów, mierzalne wskaźniki stopnia ich realizacji oraz oczekiwane rezultaty.

W zakresie celu szczegółowego pn. „Podnoszenie świadomości społecznej na temat osób z niepełnosprawnościami” przewidziano siedem zadań, tj.:

- a) monitoring i analiza potrzeb osób z niepełnosprawnościami zamieszkującymi na terenie Powiatu Sępoleńskiego, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę przeprowadzonych badań i ankiet;
- b) upowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób z niepełnosprawnościami oraz dostępnych formach pomocy, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę opracowanych materiałów promocyjno- informacyjnych, liczbę ogłoszeń w prasie, liczbę ogłoszeń w mediach, liczbę informacji umieszczonej na stronie internetowej;
- c) inicjowanie podnoszenia świadomości osób z niepełnosprawnościami i otoczenia społecznego poprzez: dostarczanie osobom z niepełnosprawnościami jak najpełniejszej informacji w dostępnych dla nich formach i za pomocą dostępnych technologii, z uwzględnieniem potrzeb wynikających z różnych rodzajów dysfunkcji, zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnościami do internetu, uwrażliwienie społeczeństwa oraz władz na prawa i potrzeby osób z niepełnosprawnościami, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę osób z niepełnosprawnościami korzystającą ze szkoleń, kursów, warsztatów w zakresie obsługi komputera i internetu, liczbę konferencji, spotkań, debat dotyczących osób z niepełnosprawnościami, liczbę wprowadzonych udoskonaleń stron internetowych;
- d) tworzenie grup samopomocowych, klubów integracji, fundacji i organizacji pozarządowych, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę utworzonych grup samopomocowych, klubów integracji, fundacji i organizacji pozarządowych, liczbę uczestników grup samopomocowych, klubów integracji, fundacji i organizacji pozarządowych;
- e) mobilizacja pracodawców, organizacji pozarządowych, instytucji i osób indywidualnych do działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami poprzez przyznawanie nagród i wyróżnień, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę przyznanych wyróżnień, nagród za działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami;
- f) pogłębianie współpracy między wszystkimi zainteresowanymi stronami, administracją publiczną, sektorem prywatnym, społecznościami lokalnymi, partnerami społecznymi, grupami sektora wolontariatu, osobami z niepełnosprawnościami oraz ich rodzinami, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę zawartych partnerstw, liczbę podjętych działań w zakresie współpracy;
- g) organizowanie szkoleń na temat problemów opieki nad osobami z niepełnosprawnościami, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę szkoleń, spotkań, warsztatów, wykładów.

W zakresie celu szczegółowego pn. „Integracja osób z niepełnosprawnościami ze środowiskiem w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami” przewidziano sześć zadań, tj.:

- a) inicjowanie rozwijania aktywnych form spędzania wolnego czasu przez osoby z niepełnosprawnościami, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę i rodzaj podjętych inicjatyw;
- b) promowanie i aktywizacja wolontariatu wśród społeczności lokalnej, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę działających klubów, liczbę działających wolontariuszy, liczbę i rodzaj podjętych akcji;
- c) współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę i rodzaj współpracy;
- d) promowanie uczestnictwa w WTZ, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę działań promocyjnych – liczba wydanych ulotek, ogłoszeń w prasie, udziału w konkursach, olimpiadach, targach;
- e) podjęcie działań w kierunku utworzenia nowych instytucji wspierających osoby z niepełnosprawnościami np. Środowiskowy Dom Samopomocy, mieszkania chronione, dom dziennego pobytu, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę nowo powstałych instytucji wspierających osoby z niepełnosprawnościami, liczbę kierowanych osób;
- f) wyrównywanie różnic grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę instytucji, organizacji podejmujących działania, zakres działań.

W zakresie celu szczegółowego pn. „Polepszenie warunków życiowych osób z niepełnosprawnościami” przewidziano 11 zadań, tj.:

- a) utworzenie na terenie Powiatu Sępoleńskiego wypożyczalni sprzętu, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano utworzenie wypożyczalni;
- b) rozwój istniejących i tworzenie nowych zakładów rehabilitacji, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę wyposażonych placówek w sprzęt rehabilitacyjny, liczbę zakupionego sprzętu rehabilitacyjnego, liczbę nowo powstałych zakładów rehabilitacji;
- c) umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami udziału w szkoleniach i przekwalifikowaniach zawodowych, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę osób z niepełnosprawnościami korzystającą ze szkoleń, przekwalifikowań zawodowych, liczbę szkoleń zawodowych;
- d) wspieranie pracodawców w tworzeniu i przystosowaniu stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnościami stosownie do ich potrzeb i możliwości, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę przystosowanych stanowisk pracy, liczbę utworzonych nowych stanowisk pracy, liczbę rozpoczętych działalności gospodarczych;
- e) likwidacja barier transportowych, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę zakupionych środków transportu, liczbę dostosowanych samochodów, liczbę wydanych kart parkingowych, liczbę wydanych legitymacji, liczbę osób korzystających z kursu prawa jazdy, liczbę uzyskanych praw jazdy;
- f) dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób z niepełnosprawnościami, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę udzielonych dofinansowań, liczbę osób objętych wsparciem;

- g) dofinansowanie do rehabilitacji społecznej i leczniczej, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę i formę udzielonych dofinansowań;
- h) korzystanie z programów celowych PFRON dotyczących przedsięwzięć służących ułatwieniu życia osobom z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę i formę udzielonych dofinansowań;
- i) usługi asystenckie i zapewnienie opieki wytchnieniowej dla osób z niepełnosprawnościami, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę udzielonych usług, liczbę osób objętych wsparciem;
- j) w przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w domach pomocy społecznej, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę umieszczonych osób, liczbę oczekujących osób na umieszczenie;
- k) zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami, na zasadzie równości z innymi osobami, dostępu do środowiska, środków transportu, informacji i komunikacji, w tym technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, a także do innych urządzeń i usług powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych przez wdrażanie standardów dostępności obiektów i przestrzeni publicznej, likwidacja barier architektonicznych, technicznych i komunikacyjnych, dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę i rodzaj wdrożonych standardów dostępności obiektów i przestrzeni publicznej, liczbę i rodzaj likwidacji barier architektonicznych, technicznych i komunikacyjnych, liczbę dostosowanych przestrzeni publicznych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.

W zakresie celu szczegółowego pn. „Wspieranie rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami” przewidziano cztery zadania, tj.:

- a) edukacja dzieci i młodzieży poprzez wspieranie rozszerzania klas integracyjnych w szkołach, oddziałów w przedszkolach, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę nowo powstałych szkół, klas, oddziałów integracyjnych;
- b) podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności u dzieci poprzez: zapewnienie opieki psychologiczno-pedagogicznej i logopedycznej, opracowanie i realizowanie indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych dostosowanych do możliwości dzieci z niepełnosprawnościami w oparciu o diagnozę wskazującą na potencjał rozwojowy dziecka, organizowanie działań wczesnego wspomaganie rozwoju, które mają na celu pobudzenie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę udzielonych usług pedagogicznych, liczbę udzielonych usług psychologicznych, liczbę udzielonych usług logopedycznych, liczbę osób podlegających indywidualnym programom edukacyjno-terapeutycznym, liczbę wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia socjalnego, liczbę udzielonych terapii psychologicznych, liczbę udzielonych terapii pedagogicznych, liczbę udzielonych terapii logopedycznych, liczbę wydanych opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju;
- c) udzielanie poradnictwa i wsparcia dla rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami, w tym poradnictwa psychologicznego, pracy socjalnej oraz dofinansowań ze środków PFRON do zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami oraz podejmowanie

inicjatyw z zakresu organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę i rodzaj udzielonych porad, liczbę rodzin objętych wsparciem, liczbę udzielonych dofinansowań ze środków PFRON dla dzieci;

- d) tworzenie grup samopomocowych, jako miernik stopnia jego realizacji wskazano liczbę utworzonych grup samopomocowych, liczbę uczestników grup samopomocowych.

W Programie wskazano, że jego monitoring opierał się będzie na systematycznym zbieraniu danych dotyczących realizacji Programu i będzie służył do oceny skuteczności i efektywności realizowanych zadań. Podstawowym elementem monitoringu będzie sprawozdanie z jego realizacji w roku następnym po zakończeniu roku sprawozdawczego. Będzie dokonywany głównie na podstawie własnych danych oraz informacji pozyskiwanych od podmiotów zaangażowanych w realizację. Monitorowanie Programu rozpocznie się od 2023 roku i będzie kontynuowane w całym okresie jego trwania. Za monitorowanie Programu odpowiedzialne będzie PCPR oraz Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Krajeńskim, których zadaniem będzie dokonywanie bieżącego oszacowania postępu i skutków realizacji Programu. Ocena realizacji Programu będzie dokonywana przez Radę Powiatu w cyklu rocznym, na podstawie zbiorczej informacji składanej przez Dyrektora PCPR oraz Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Sępólnie Krajeńskim i zaopiniowanej przez Społeczną Radę.

Program został poddany opiniowaniu przez Radę Społeczną, która to wydała pozytywną opinię¹⁹ zarówno do Programu jak i projektu uchwały Rady Powiatu w sprawie przyjęcia Programu.

Projekt Programu został poddany również konsultacjom społecznym, trwającym od 8 do 22 listopada 2021 r. Zaproszenie do udziału w konsultacjach zostało zamieszczone na stronach internetowych PCPR i Starostwa Powiatowego w Sępólnie Krajeńskim, a także zostało wysłane do jednostek organizacyjnych, instytucji podmiotów, organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Sępoleńskiego²⁰. Ponadto 22 listopada 2021 r. zostało zorganizowane spotkanie, w którym uczestniczyło 21 przedstawicieli jednostek organizacyjnych, instytucji, podmiotów, organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie Powiatu Sępoleńskiego.

Zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 3 ustawy o rehabilitacji Program, został przesłany do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego²¹.

PCPR sporządzał coroczne informacje z realizacji Programu, w których wskazywano działania podejmowane w ramach poszczególnych celów operacyjnych. Każdorazowo informacje opiniowane były przez Radę Społeczną. Zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 3 ww. ustawy informacje te przesyłano do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego²².

(akta kontroli str. 80-539)

1.3. W latach 2021-2023 przy Staroście Sępoleńskim funkcjonowała Społeczna Rada. W jej skład wchodziło pięć osób, będących przedstawicielami działających na terenie powiatu sępoleńskiego organizacji pozarządowych oraz jednostek samorządu terytorialnego (powiatowych i gminnych), powołanych przez Starostę Sępoleńskiego

¹⁹ Opinia z 29 listopada 2021 r.

²⁰ Pismo nr PCPR.032.1.2021, PCPR.032.2.2021 z 8 listopada 2021 r. przesłano do 25 instytucji zapraszając do udziału w konsultacjach.

²¹ Pismo nr PCPR.ON.032.2.6.2021 z 30 grudnia 2021 r.

²² PCPR.ON.032.3.23.2015 z 7 czerwca 2022 r. – sprawozdanie za 2021 r.; PCPR.ON.032.2.9.2021 z 2 czerwca 2023 r. – sprawozdanie za 2022 r.; PCPR.ON.032.2.12.2024 z 10 czerwca 2024 r. – sprawozdanie za 2023 r.

na 4-letnią kadencję²³. Postępowanie w sprawie naboru kandydatów do Społecznej Rady poprzedzone było ogłoszeniami Starosty Sępoleńskiego opublikowanymi w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego²⁴. Zgodnie z § 11 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2003 r. w sprawie organizacji trybu działania wojewódzkich i powiatowych rad do spraw osób niepełnosprawnych²⁵ posiedzenia Społeczne Rady odbywały się raz na kwartał lub częściej, w zależności od potrzeb²⁶. Podczas posiedzeń omawiano problemy dotyczące integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz realizacji ich praw, a także opiniowano, m.in.: projekt Zarządu Powiatu w sprawie ustalenia zasad przyznawania osobom niepełnosprawnym z terenu Powiatu Sępoleńskiego dofinansowania ze środków PFRON w ramach programu „Aktywny Samorząd” na poszczególne lata 2021-2023; projekt uchwały Rady Powiatu w sprawie określenia zadań, na które przeznaczają się środki PFRON dla Powiatu Sępoleńskiego, wraz ze wskazaniem wysokości tych środków na poszczególne lata 2021-2023; sprawozdania z realizacji Programu na poszczególne lata 2021-2023; złożone wnioski o przyznanie nagrody Starosty Sępoleńskiego pn. „Krajeński Anioł” oraz „Krajeńska Iskierka”. Ponadto Społeczna Rada pozytywnie zaopiniowała obowiązujący na lata 2022-2030 Program. W ramach podejmowanych działań Społeczna Rada wydała łącznie 21 opinii, w tym w 2021 r. sześć, w 2022 r. siedem oraz w 2023 r. sześć.

W każdym roku objętym kontrolą Społeczna Rada sporządzała roczne sprawozdanie ze swojej działalności.

(akta kontroli str. 540-556)

1.4. PCPR realizowało zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami, a także przygotowywało projekty uchwał dla Rady Powiatu wraz z uzasadnieniem przyjętego podziału środków otrzymanych na podstawie algorytmu z PFRON. Podziału środków dokonywano w drodze uchwał Rady Powiatu po każdorazowym zaopiniowaniu przez Społeczną Radę. Zaproponowane w projekcie uchwały środki odzwierciedlały zapotrzebowanie określone w Programie.

W latach 2021-2023, podział środków przedstawiał się następująco:

1) w 2021 r. podjęto trzy uchwały²⁷, a ostateczny podział środków PFRON wyniósł 1 683,0 tys. zł, w tym: na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych 25,0 tys. zł; na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych 1 658,0 tys. zł, z czego 1 020,1 tys. zł stanowiło dofinansowanie kosztów tworzenia i działania WTZ;

2) w 2022 r. podjęto cztery uchwały²⁸, a ostateczny podział środków PFRON wyniósł 1 964,8 tys. zł, w tym: na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób

²³ Powołana na lata 2019-2023 Zarządzeniem Nr 16/2019 Starosty Sępoleńskiego z 20 listopada 2019 r. oraz na lata 2023-2027 Zarządzeniem Nr 27/2023 Starosty Sępoleńskiego z 28 listopada 2023 r..

²⁴ 1) Ogłoszenie Starosty Sępoleńskiego z 23 września 2015 r. w sprawie naboru kandydatów do Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom., poz. 5081), 2) Ogłoszenie Starosty Sępoleńskiego z 10 października 2023 r. w sprawie naboru kandydatów do Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom., poz. 6249).

²⁵ Dz. U. Nr 62, poz. 560.

²⁶ W 2021 r. – odbyło się pięć posiedzeń; w 2022 r. dziewięć posiedzeń oraz w 2023 r. sześć posiedzeń.

²⁷ Uchwała Nr XXXIII/153/2021 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z dnia 26 marca 2021 r. w sprawie określenia zadań, na które przeznaczają się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla Powiatu Sępoleńskiego, wraz ze wskazaniem wysokości tych środków na rok 2021; Uchwała Nr XXXVIII/168/2021 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z dnia 24 września 2021 r. w sprawie zmiany uchwały dotyczącej określenia zadań, na które przeznaczają się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla Powiatu Sępoleńskiego, wraz ze wskazaniem wysokości tych środków na rok 2021; Uchwała Nr XLII/189/2021 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie zmiany uchwały dotyczącej określenia zadań, na które przeznaczają się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla Powiatu Sępoleńskiego, wraz ze wskazaniem wysokości tych środków na rok 2021.

²⁸ Uchwała Nr XLVI/202/2022 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z dnia 25 marca 2022 r. w sprawie określenia zadań, na które przeznaczają się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla Powiatu Sępoleńskiego, wraz ze wskazaniem wysokości tych środków na rok 2022; Uchwała Nr XLVIII/217/2022 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z dnia

niepełnosprawnych 16,1 tys. zł; na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych 1 948,7 tys. zł, z czego 1 294,8 tys. zł stanowiło dofinansowanie kosztów tworzenia i działania WTZ;

3) w 2023 r. podjęto trzy uchwały²⁹, a ostateczny podział środków PFRON wyniósł 2 249,4 tys. zł, w tym: na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych 11,1 tys. zł; na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych 1 238,3 tys. zł, z czego 1 474,8 tys. zł stanowiło dofinansowanie kosztów tworzenia i działania WTZ.

PCPR realizowało zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej, o których mowa w art. 35a ust. 2 pkt 1 ustawy o rehabilitacji, a finansowane ze środków PFRON oraz środków samorządu powiatu zadania służyły realizacji celów Programu, w tym m.in. działaniu WTZ.

(akta kontroli str. 557-558)

1.5. W okresie objętym kontrolą PCPR było przygotowane do realizacji wszystkich zadań przewidzianych dla powiatów w ustawie o rehabilitacji. Nie realizowało zadań dotyczących (brak wniosków): dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej; dofinansowania kosztów tworzenia WTZ oraz dofinansowania usług tłumacza języka migowego lub tłumacza - przewodnika.

W latach 2021-2023 PCPR realizowało zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej na rzecz osób z niepełnosprawnościami, współfinansowane ze środków PFRON przekazanych na podstawie algorytmu obejmujące:

- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnościami – z 18 złożonych wniosków na kwotę 66,0 tys. zł, dofinansowano 19 umów o łącznej wartości 42,5 tys. zł;
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom z niepełnosprawnościami na podstawie odrębnych przepisów - z 1417 złożonych wniosków na kwotę 2 198,9 tys. zł, dofinansowano 469 umów, o łącznej wartości 2 043,9 tys. zł, z tego 1 076,4 tys. zł ze środków PFRON, 835,6 tys. zł ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia oraz 131,9 tys. zł z innych środków (udział własny);
- dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych – z 438 złożonych wniosków dofinansowano 274 umowy, o łącznej wartości 557,2 tys. zł ;
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych na wnioski indywidualnych osób niepełnosprawnych – z 180 złożonych wniosków na kwotę 1 062,3 tys. zł dofinansowano 150 umów o łącznej wartości 388,6 tys. zł ;

26 sierpnia 2022 r. w sprawie zmiany uchwały dotyczącej określenia zadań, na które przeznaczają się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla Powiatu Sępoleńskiego, wraz ze wskazaniem wysokości tych środków na rok 2022; Uchwała Nr L/225/2022 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z dnia 28 października 2022 r. w sprawie zmiany uchwały dotyczącej określenia zadań, na które przeznaczają się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla Powiatu Sępoleńskiego, wraz ze wskazaniem wysokości tych środków na rok 2022; Uchwała Nr LI/229/2022 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z dnia 25 listopada 2022 r. w sprawie zmiany uchwały dotyczącej określenia zadań, na które przeznaczają się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla Powiatu Sępoleńskiego, wraz ze wskazaniem wysokości tych środków na rok 2022.

²⁹ Uchwała Nr LV/252/2023 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie określenia zadań, na które przeznaczają się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla Powiatu Sępoleńskiego, wraz ze wskazaniem wysokości tych środków na rok 2023; Uchwała Nr LXI/270/2023 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z dnia 29 września 2023 r. w sprawie zmiany uchwały dotyczącej określenia zadań, na które przeznaczają się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla Powiatu Sępoleńskiego, wraz ze wskazaniem wysokości tych środków na rok 2023; Uchwała Nr LXIII/277/2023 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie zmiany uchwały dotyczącej określenia zadań, na które przeznaczają się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla Powiatu Sępoleńskiego, wraz ze wskazaniem wysokości tych środków na rok 2023.

- dofinansowanie kosztów działania WTZ - finansowano działalność jednego WTZ w łącznej wysokości 4 210,8 tys. zł (100% wnioskowanej kwoty), w tym 3 789,7 tys. zł ze środków PFRON oraz 421,1 tys. zł ze środków własnych samorządu powiatu.

(akta kontroli str. 652-654)

Centrum realizowało zadania w ramach: Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami (w 2021 r.) oraz Pilotażowego Programu Aktywny Samorząd (w latach 2021-2023). PCPR finansowało ze środków PFRON program „Zajęcia klubowe w WTZ”. W latach 2021-2023 w zajęciach uczestniczyło odpowiednio: 12, 13 oraz osiem osób, wydatkowano na ten cel odpowiednio: 66,4 tys. zł, 70,2 tys. zł oraz 49,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 652-654)

Zakres realizowanych przez PCPR zadań wynikał z obowiązującego Programu, a także potrzeb zgłaszanych przez osoby z niepełnosprawnościami i organizacje działające na ich rzecz.

(akta kontroli str. 80-539, 652-654)

Wg stanu na koniec lat 2021-2024 (I półrocze) wszystkie miejsca w WTZ były obsadzone, a na przyjęcie do warsztatu oczekiwało odpowiednio: 11, 11, 14 i 14 osób. Od grudnia 2021 r. rozszerzono działalność WTZ o trzy miejsca, tj. z 47 uczestników do 50. Podjęto taką decyzję z uwagi na listę oczekujących na przyjęcie do WTZ oraz niewielką rotację uczestników. W okresie objętym kontrolą wszystkie miejsca były obsadzone. Średni czas oczekiwania na przyjęcie do WTZ na koniec lat 2021-2024 (I półrocze) wynosił odpowiednio: 15, 12, 14 i 26 miesięcy. W ww. okresie z oczekiwania na przyjęcie do warsztatu nie zrezygnowała żadna osoba.

(akta kontroli str. 655)

Dyrektor wyjaśniła, że „w latach 2021-2023 wszystkie miejsca w WTZ były obsadzone. Czasami kandydaci sami prosili o odroczenie terminu przyjęcia do WTZ z uwagi na kontynuację nauki w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Sępólnie Krajeńskim lub z przyczyn zdrowotnych. Rezygnacja z uczestnictwa w WTZ była spowodowana podjęciem zatrudnienia na otwartym i wspomagany rynku pracy, z przyczyn osobistych oraz pogarszającego się stanu zdrowia. PCPR nie posiada wiedzy co do ilości i powodu osób niezakwalifikowanych do uczestnictwa w WTZ. Zostaje to w gestii „Stowarzyszenia Dorośli-Dzieciom” w Sępólnie Krajeńskim, który prowadzi WTZ. Rozszerzenie działalności WTZ zaspokoiło potrzeby w tym zakresie. Na terenie Powiatu Sępoleńskiego funkcjonują trzy domy pomocy społecznej tj.: Dom Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekłe Somatycznie Chorych w Kamieniu Krajeńskim, prowadzony przez powiat, przeznaczony dla 70 mieszkańców; Dom Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekłe Psychiczenie Chorych w Suchorączku prowadzony przez powiat, przeznaczony dla 75 mieszkańców; Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelktualnie w Kamieniu Krajeńskim, prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Św. Elżbiety w Toruniu na podstawie stosownej umowy zawartej ze Starostą Sępoleńskim, przeznaczony dla 50 mieszkańców, w których prowadzona jest rehabilitacja zawodowa i społeczna. W DPS przebywają osoby z terenu powiatu jak również z poza. Miejsca są w pełni obsadzone. Otrzymywane przez nasz powiat środki od wielu lat są niewystarczające i w związku z tym Uchwałą Rady Powiatu przyjmowane są corocznie zasady udzielania dofinansowań osobom niepełnosprawnym oraz uprawnionym podmiotom ze środków PFRON, do zadań powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, które ograniczają wysokość dofinansowania dla wnioskodawców. Jednym z kryterium jest dochód (netto) osób niepełnosprawnych, który na terenie Powiatu Sępoleńskiego uwzględniany jest przy dofinansowaniu do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne

i środki pomocnicze, do likwidacji barier architektonicznych oraz w komunikowaniu się i technicznych. Ważną kwestią jest fakt, że otrzymywane przez nasz powiat środki z PFRON są około trzykrotnie za niskie do potrzeb osób niepełnosprawnych”.

(akta kontroli str. 79-80)

Stwierdzone nieprawidłowości	W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA	NIK pozytywnie ocenia działania PCPR w opisanym powyżej zakresie. Realizowano zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej wpisujące się w rzetelnie opracowany Program. Zgodnie z ustawowym obowiązkiem Program oraz sprawozdania z jego realizacji za poszczególne lata objęte kontrolą, przekazywano do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego. Ustalanie zapotrzebowania na poszczególne rodzaje wsparcia odbywało się w oparciu o wnioski składane przez osoby i podmioty ubiegające się o wsparcie, a także poniesione koszty zadań realizowanych w poprzednich latach. Podział środków PFRON odbywał się w oparciu o uchwały Rady Powiatu, które były pozytywnie opiniowane przez Społeczną Radę, a ich przekazanie odbywało się zgodnie z zawartymi z organizatorami warsztatów umowami.

OBSZAR	2. Przekazywanie i rozliczanie środków finansowych na wsparcie warsztatów, sprawowanie nad nimi kontroli oraz skuteczność prowadzonej rehabilitacji
--------	--

Opis stanu faktycznego	2.1. W okresie objętym kontrolą nie tworzone nowych warsztatów terapii zajęciowej. WTZ złożył jeden wniosek o zwiększenie liczby uczestników warsztatu terapii zajęciowej z 47 do 50 osób i dofinansowanie ze środków PFRON kosztów z tym związanych. Wniosek został złożony 15 listopada 2021 r. na formularzu określonym w § 6 rozporządzenia w sprawie WTZ wraz z wymaganymi załącznikami oraz określeniem kwoty zwiększonego dofinansowania ze środków PFRON (349 zł). 18 listopada 2021 r. PCPR przesłało do Starosty Sępoleńskiego informację o złożonym przez WTZ wniosku z prośbą o powołanie zespołu dla jego rozpatrzenia i oceny. Zarządzeniem nr 38/2021 z 23 listopada 2021 r., Starosta Sępoleński powołał zespół do spraw oceny merytorycznej i formalnej wniosku. W skład Zespołu, zgodnie z § 4 przywołanego rozporządzenia wchodziło pięć osób, w tym Dyrektor PCPR, kierownik działu pomocy osobom niepełnosprawnym w PCPR, psycholog, prezes stowarzyszenia „Duże Różowe Słońce” oraz dyrektor wydziału architektury, budownictwa i rozwoju Starostwa Powiatowego w Sępólnie Krajeńskim. Zespół przeprowadził wizję lokalną w siedzibie WTZ, przy rozpatrywaniu wniosku wziął pod uwagę w szczególności: ważność posiadanych przez kandydatów na uczestników warsztatu orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, zawierających wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej, adekwatność profilu terapii zajęciowej oferowanej przez WTZ do rodzaju niepełnosprawności tych kandydatów, możliwość zapewnienia przez WTZ warunków lokalowych, rzeczowych, organizacyjnych i kadrowych umożliwiających przyjęcie zwiększonej liczby uczestników, prawidłowość i zasadność planowanych kosztów wynikających ze zwiększenia liczby uczestników WTZ. Zespół pozytywnie rozpatrzył ww. wniosek³⁰. Powiat Sępoleński zawarł z WTZ aneks do umowy³¹, w których m.in. zwiększono liczbę uczestników Warsztatu do 50 osób oraz
------------------------	---

³⁰ Protokół posiedzenia zespołu z 29 listopada 2021 r.

³¹ Aneks nr 10 z 17 grudnia 2021 r.

zwiększono środki PFRON określone we wniosku.

(akta kontroli: 656-704)

2.2. W okresie objętym kontrolą obowiązywała umowa o dofinansowanie kosztów działalności WTZ ze środków PFRON zawarta z Powiatem Sępoleńskim 2 stycznia 2020 r.

Do umowy tej zawierane były aneksy dotyczące jej zakresu, w tym m.in. zmiany planów finansowych obowiązujących w danym roku budżetowym, liczby uczestników, liczby pracowników i etatów z wykazem stanowisk.

Łącznie zawarto 25 aneksów. Aneksy te wynikały z wcześniej podjętych przez Radę Powiatu Sępoleńskiego uchwał w sprawie określenia zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej dla powiatu sępoleńskiego i wysokości środków PFRON przeznaczonych na ich realizację.

Aneksy do umów ustalające wysokość środków na działalność warsztatu (w roku następnym i bieżącym w przypadku ich zmiany), z uwzględnieniem podziału na poszczególne rodzaje kosztów, zaliczonych do kosztów działalności warsztatu finansowanych ze środków Funduszu oraz procentowego udziału środków PFRON w ogólnej kwocie środków na działalność warsztatu zawierano w terminie 14 dni od dnia przyjęcia przez Radę Powiatu uchwały w tej sprawie.

(akta kontroli str. 705-840)

Umowa zawierała wszystkie obligatoryjne elementy wskazane w § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie WTZ, w tym m.in. zakres działania WTZ, liczbę uczestników WTZ, liczbę pracowników, liczbę etatów, wykaz stanowisk wraz z wymaganymi kwalifikacjami zawodowymi, termin rozpoczęcia działalności WTZ, a także wysokość środków finansowych niezbędnych do jego utworzenia.

Ponadto zawierała zobowiązania jednostki tworzącej WTZ do działań wynikających z § 5 ust. 3 rozporządzenia w sprawie WTZ. Wykaz stanowisk uwzględniał wymogi określone w § 13 tego rozporządzenia.

Sposób dofinansowania działalności WTZ określono w § 12 umowy. Strony postanowiły, że wysokość dofinansowania działalności WTZ w następnym roku określona będzie corocznie w formie aneksu do umowy z podziałem na poszczególne rodzaje kosztów oraz procentowego udziału środków PFRON w ogólnej kwocie środków. Ostateczne ustalenie wysokości środków na działalność WTZ nastąpi w terminie 14 dni od podjęcia przez Radę Powiatu uchwały określającej zadania na które przeznacza się środki PFRON w danym roku budżetowym.

W zawartych aneksach wskazano, że kwota środków PFRON przekazana na działalność WTZ stanowi 90% kosztów działalności.

(akta kontroli str. 705-840)

Powiat zabezpieczał oraz przekazywał, zawierając corocznie umowę ze Stowarzyszeniem prowadzącym WTZ dofinansowanie kosztów działania WTZ w wysokości 10% rocznych kosztów całkowitych działalności WTZ. Kontrolą objęto umowy zawarte na lata 2021-2023³² wraz z ich aneksami.

W umowach tych zawarto zapisy zobowiązujące dotowanego m.in. do:

- prowadzenia wyodrębnionego rachunku bankowego oraz wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej środków finansowych otrzymanych na realizację zadania w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych;
- składania do PCPR kwartalnych sprawozdań z wykonania zadania do 10

³² Umowa Nr WTZ-1/2021 z 4 stycznia 2021 r.; Umowa Nr WTZ-1/2022 z 24 stycznia 2022 r.; Umowa Nr WTZ-1/2023 z 2 stycznia 2023 r.

- dnia miesiąca następującego po upływie kwartału;
• przedstawiania na żądanie dotowanego dodatkowych informacji i wyjaśnień oraz poddania się kontroli.

Środki finansowe przekazywane były przez Powiat Sępoleński w transzach określonych w umowach.

(akta kontroli str. 840-859)

2.3. PCPR uruchamiało środki na działalność WTZ zgodnie z § 20 ust. 3 rozporządzenia w sprawie WTZ, tj. nie później niż do 25 dnia miesiąca rozpoczynającego kwartał, którego dotyczyło dofinansowanie. PCPR przekazywało również środki własne samorządu powiatu, stanowiące co najmniej 10% kosztów działania WTZ. W 2021 r. na działalność WTZ przekazano 1 020,1 tys. zł środków PFRON oraz 113,3 tys. zł środków własnych samorządu powiatu, w 2022 r. na działalność WTZ przekazano 1 294,8 tys. zł środków PFRON oraz 143,9 tys. zł środków własnych samorządu powiatu, w 2023 r. na działalność WTZ przekazano 1 474,8 tys. zł środków PFRON oraz 163,9 tys. zł środków własnych samorządu powiatu. Środki PFRON wydatkowane były z wydzielonego rachunku bankowego dla środków przekazywanych przez PFRON na podstawie algorytmu, a środki własne przekazywane były bezpośrednio z rachunku bankowego Starostwa Powiatowego w Sępólnie Krajeńskim. Koszty działalności WTZ dofinansowane ze środków PFRON obejmowały wyłącznie koszty kwalifikowalne, m.in.: wynagrodzenia kadry WTZ wraz z narzutami, koszty energii, zakupu materiałów do terapii, dowozu uczestników WTZ, materiałów do pracowni. Powyższe koszty WTZ mieściły się w katalogu określonym w § 19 ust. 1 rozporządzenia w sprawie WTZ.

(akta kontroli str. 1298-1302)

Rozliczanie środków przekazywanych na działalność WTZ prowadzono poprzez analizę składanych przez WTZ w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po okresie rozliczeniowym kwartalnych informacji o wydatkowaniu środków PFRON, sporządzanych w formie zestawienia planowanych i wydatkowanych środków w ramach poszczególnych pozycji preliminarza kosztów wraz z opisem wydatków oraz na podstawie merytorycznych sprawozdań rocznych składanych do 1 marca roku następnego.

(akta kontroli str. 1238-1297)

PCPR składało do PFRON roczne sprawozdania rzeczowo-finansowe samorządu powiatowego o zadaniach zrealizowanych ze środków PFRON (Sp-P). Do przedmiotowych sprawozdań załączane były informacje dotyczące WTZ działającego na terenie powiatu sępoleńskiego (Sp-P/Wa). W informacjach PCPR wskazywało m.in. liczbę uczestników WTZ korzystających z rehabilitacji, kwotę środków wydatkowanych na pokrycie kosztów działalności (z podziałem na środki PFRON oraz środki własne), koszty wynagrodzeń osobowych pracowników czy treningu ekonomicznego.

(akta kontroli str. 1013-1143)

2.4. Na potrzeby realizacji zadań, o których mowa w art. 35a ust. 1 ustawy o rehabilitacji, PCPR posiadało wyodrębniony rachunek pomocniczy, na który w latach 2021-2023, PFRON przekazywał środki przyznane według algorytmu. Z wydzielonego rachunku PCPR przekazywało ww. środki do beneficjentów wsparcia. Rachunek bankowy wykorzystywany był do obsługi transakcji dokonywanych w ramach otrzymywania i przekazywania środków Funduszu przeznaczonych na realizację ww. zadań.

PCPR składało do PFRON wnioski o przekazanie środków. Zawierały one informację o środkach otrzymanych w danym roku, wydatkowanych na określony dzień,

pozostających na rachunku bankowym oraz planowany miesiąc wypłaty zamawianych środków.

(akta kontroli str. 1055-1095)

PCPR prowadziło księgi rachunkowe w sposób umożliwiający identyfikację faktycznie poniesionych kosztów obsługi realizowanych ze środków PFRON zadań, które mogły stanowić nie więcej niż 2,5% kwoty przekazanej przyznanej na podstawie algorytmu. W latach 2021-2023, na koszty wydatkowano łącznie 193,3 tys. zł³³, stanowiły one wynagrodzenia pracowników PCPR. Kwota faktycznie rozliczonych kosztów obsługi w żadnym z kontrolowanych lat nie przekroczyła 2,5% kosztów realizowanych zadań, a kwoty podane w rozliczeniach przekazywanych do PFRON były zgodne z zapisami właściwych kont analitycznych za objęty rozliczeniem okres.

(akta kontroli str. 1303-1330)

2.5. Na podstawie art. 10b ust. 6a ustawy o rehabilitacji oraz § 22 rozporządzenia w sprawie WTZ, PCPR przeprowadzało coroczne kontrole w WTZ obejmujące: prawidłowość prowadzonej dokumentacji uczestników WTZ, prawidłowości kwalifikowania kandydatów na uczestników WTZ, ważności posiadanych przez uczestników WTZ orzeczeń oraz treść zawartych w nich wskazań, prawidłowość wykorzystania środków PFRON zgodnie z zawartą umową z Powiatem Sępoleńskim, zgodność postanowień umowy ze stanem faktycznym oraz prawidłowość realizacji planu działalności WTZ i indywidualnych rehabilitacji, zgodność organizacji pracy i zajęć w WTZ z postanowieniami rozporządzenia w sprawie WTZ oraz regulaminu organizacyjnego WTZ, prawidłowości w zakresie zatrudnienia i kwalifikacji kadry WTZ. W kontrolowanym okresie, pracownicy PCPR przeprowadzili łącznie trzy kontrole – po jednej w każdym roku. Na podstawie ich wyników stwierdzono nieprawidłowości polegające m.in. na: braku w dokumentacji uczestnika WTZ pisemnego powiadomienia kierownika WTZ informującego o przyjęciu w/w do WTZ, braku w dokumentacji uczestnika WTZ pisemnego powiadomienia kierownika WTZ o przesunięciu na liście osób oczekujących, braku pisemnego poinformowania o przyjęciu do WTZ, braku ustalonego terminu rozliczania się z pobranych zaliczek. W protokołach pokontrolnych nie formułowano wniosków pokontrolnych tylko zalecenia.

(akta kontroli str. 1331-1351)

2.6. PCPR nie posiadało wewnętrznych regulacji w zakresie ustalania, przekazywania oraz rozliczania środków dla WTZ, a ww. czynności odbywały się w oparciu o powszechnie obowiązujące przepisy, politykę rachunkowości oraz zakresy obowiązków pracowników za nie odpowiedzialnych.

W okresie objętym kontrolą do PCPR nie wpływały skargi dotyczące realizowanych zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej.

W okresie objętym kontrolą PFRON przeprowadził jedną kontrolę w zakresie wykorzystania otrzymanych środków na dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych oraz wykorzystaniem środków na pokrycie kosztów obsługi realizowanych zadań. W powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 1352-1360)

2.7. WTZ w celu rehabilitacji zawodowej przystąpił w latach 2018-2022 do realizacji projektu pn. „Przez WTZ do zatrudnienia”, który zakładał aktywną integrację osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia, przy zastosowaniu zindywidualizowanych i kompleksowych działań umożliwiających aktywne włączenie

³³ 69,2 tys. zł w 2021 r., 66,7 tys. zł w 2022 r. oraz 57,4 tys. zł w 2023 r.

społeczne a także powrót na rynek pracy. Partnerem projektu była Gmina Sępólno Krajeńskie oraz PCPR. Dzięki uczestnictwu w projekcie 10 osób zostało zaktywizowanych zawodowo.

Na podstawie składanych przez WTZ sprawozdań, PCPR dokonywał analizy efektów oraz trwałości realizowanych zadań. Ponadto Kierownik WTZ corocznie w miesiącu maju na sesji Rady Powiatu informował o działalności WTZ oraz osiągniętych rezultatach w danym roku.

Liczba odejść z WTZ w latach 2021-2023 wynikająca ze sprawozdań składanych w PCPR przez organ prowadzący WTZ tj. Stowarzyszenie „Dorośli-Dzieciom” w Sępólnie Krajeńskim przedstawiała się następująco:

- w 2021 rok odeszło sześć osób w tym pięć osób podjęło zatrudnienie i jedna osoba z powodu zmiany miejsca zamieszkania poza powiatem sępoleńskim, czas pobytu osób w WTZ do momentu opuszczenia wynosił w przypadku jednej osoby do roku, w przypadku dwóch osób do dwóch lat, jedna osoba przebywała 10 lat i dwie osoby po 18 lat;
- w 2022 rok odeszło pięć osób w tym dwie osoby podjęły zatrudnienie i trzy osoby z powodu pogarszającego się stanu zdrowia, czas pobytu osób w WTZ do momentu opuszczenia wynosił w przypadku jednej osoby 6 miesięcy, dwóch osób do roku, jedna osoba przebywała 5 lat oraz jedna osoba 8 lat;
- w 2023 rok odeszły dwie osoby z przyczyn osobistych i rodzinnych, czas pobytu osób w WTZ do momentu opuszczenia wynosił w przypadku jednej osoby jeden rok i jednej osoby 20 lat.

W okresie objętym kontrolą osiągnięto cele działalności WTZ określone w umowie o dofinansowanie kosztów tworzenia i działania WTZ.

(akta kontroli str. 560-561)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

PCPR nierzetelnie dokonywało oceny rocznych sprawozdań z działalności rehabilitacyjnej WTZ. W przekazanych przez WTZ do PCPR sprawozdaniach za lata 2021-2023 nie zawarto części wymaganych informacji wskazanych w § 21 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie WTZ, a dane dotyczące liczby uczestników biorących udział w praktykach zawodowych były rozbieżne z danymi zawartymi w Sp-P/Wa.:

- a. sprawozdania za 2021 r. i 2022 r. nie zawierały informacji o decyzjach podjętych przez radę programową w stosunku do uczestników warsztatu, wobec których rada programowa dokonała oceny realizacji indywidualnego programu rehabilitacji, co stanowiło naruszenie § 21 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie WTZ; dodatkowo podana w sprawozdaniu za 2022 r. liczba osób biorących udział w nieodpłatnych praktykach zawodowych - 10 osób, była inna niż liczba tych osób podana w Sp-P/Wa za 2022 r. sześć osób;
- b. sprawozdanie za 2023 r. nie zawierało informacji o: liczbie uczestników warsztatu oraz stopniu i rodzaju ich niepełnosprawności; liczbie uczestników, którzy opuścili warsztat, wraz z podaniem przyczyn ich odejścia; decyzjach podjętych przez radę programową w stosunku do uczestników warsztatu, wobec których rada programowa dokonała oceny realizacji indywidualnego programu rehabilitacji, co stanowiło naruszenie § 21 ust. 2 pkt 2 lit. a) i d) oraz § 21 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie WTZ; dodatkowo podana w sprawozdaniu liczba osób biorących udział w nieodpłatnych praktykach zawodowych – siedem osób była inna niż podana w Sp-P/Wa za 2023 r. - sześć osób.

(akta kontroli str. 1361-1362)

Dyrektor wyjaśniła, że „W sprawozdaniach złożonym w PCPR z działalności rehabilitacyjnej za lata 2021-2023 przez WTZ została umieszczona informacja dot. działalności rady programowej całościowa, która odnosiła się do każdego uczestnika WTZ. Rada programowa dokonuje okresowej oceny realizacji indywidualnego programu rehabilitacji każdego uczestnika co najmniej dwa razy do roku. PCPR zwróci uwagę, aby w kolejnych sprawozdaniach została zawarta informacja przez radę programową indywidualnie dla każdego uczestnika WTZ. Ponadto sprawozdania zostaną uzupełnione o informację o liczbie uczestników WTZ, stopniu i rodzaju ich niepełnosprawności oraz o liczbie uczestników, którzy opuścili WTZ wraz z podaniem przyczyn ich odejścia.

Sprawozdanie Sp-P/WA za 2022r. i 2023r. jest sporządzane przez PCPR na podstawie wcześniej otrzymanej pisemnej informacji z WTZ, zawierające dane niezbędne do sporządzenia sprawozdania. PCPR nie zakładał rozbieżności w tym zakresie pomiędzy sprawozdaniami składanymi przez WTZ i dlatego nie zostały wychwycone te różnice. Natomiast zobowiązujemy się do dokładnej analizy kolejnych sprawozdań”.

(akta kontroli str. 1363)

OCENA CZĄSTKOWA

PCPR w terminach określonych rozporządzeniem w sprawie WTZ przekazywało środki PFRON na działalność WTZ, we właściwej wysokości z wydzielonego rachunku bankowego. Realizowało obowiązek przekazania 10% udziału w finansowaniu ze środków własnych samorządu powiatowego, a księgi rachunkowe prowadzone były w sposób umożliwiający identyfikację kosztów poniesionych na obsługę realizowanych zadań, w wysokości nieprzekraczającej 2,5% wykorzystanych środków. PCPR nierzetelnie weryfikowało treść rocznych sprawozdań składanych przez WTZ. PCPR przeprowadzało kontrole w warsztatach z częstotliwością określoną w rozporządzeniu w sprawie WTZ (co najmniej raz do roku). PCPR prawidłowo zawierało umowy dotyczące dofinansowania kosztów działania WTZ na terenie Powiatu Sępoleńskiego, a ocena formalna i merytoryczna złożonego przez WTZ wniosku o dofinansowanie kosztów wynikających ze zwiększenia liczby uczestników w 2021 r. została przeprowadzona przez prawidłowo powołany Zespół.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, nie formułuje uwag i przedstawia następujący wniosek:

Rzetelne weryfikowanie składanych sprawozdań z działalności rehabilitacyjnej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 13 grudnia 2024 r.

Kontroler
(-) Jan Pierzyński
Główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
(-) p.o. Dyrektor
dr Tomasz Sobecki